

Új professzionális távcső Hegyhátsálon

A 2002. november 10-én létrehozott Hegyháti Csillagvizsgáló Alapítvány fő célja egy alapítványi csillagvizsgáló megépítése és működtetése. 2003. szeptember 6-án ünnepélyes keretek között leraktuk a megálmodott épület alapkövét. Terveink szerint 2008-ra a több mint 180 négyzetméter alapterületű, 5 méter átmérőjű kupolával rendelkező csillagászati obszervatórium fog megépülni Hegyhátsálon. Miközben ténylegesen építgettük az alapokat, húztuk fel a lábazatot, minduntalan egy kényes kérdés került előtérbe. Ha elkészül a létesítmény, honnan teremtjük elő egy professzionális, minimum 50 cm átmérőjű teleszkóp finanszírozási alapjait. Ilyen átmérőben a nagy optikai cégek 10 millió forintos nagyságrendben gondolkodnak.

Szerencsénkre 2004-ben a VÁTI Kht. által kiírt PHARE CBC pályázaton sikeresen szerepeltünk, és a szlovén–magyar csillagászati együttműködés keretében 44 ezer eurót nyert a Hegyháti Csillagvizsgáló Alapítvány. Ezen összeg jelentős részéből tudtuk finanszírozni egy európai viszonylatban is jelentős csillagászati teleszkóp beszerzését.

Kezdetekben egy 50 cm-es Hypergraph rendszerű asztrográfban gondolkodtunk, de az árakat tanulmányozva lemondtunk róla. Tanulmányoztuk még a Celestron 50 cm-es új f/8-as asztrográfját, valamint a LOMO 50-es Ritchey–Crétien-optikáját. A szoros, alig egy éves üzembe helyezési határidőt ezek a cégek nem tudták vállalni. A teleszkóp elkészítését végül közbeszerzés útján a Gemini Bt. vállalta. Az optikai elemeket a nagyhírű Marcon optikai cég készítette el.

Elvárásaink szigorúak voltak. Az optika 50 cm átmérőjű, Ritchey–Crétien rendszerű legyen. A rendszer fényereje ne legyen kisebb, mint f/8. Az optikák anyaga Pyrex. Pontosság: $\lambda/4$ csúcs-

völgy hiba. A tubus rácsos nyitott szerkezetű, motoros fókuszálóval (Robofocus), a mechanika villás szerelésű legyen. A rezgéselnyelés 5% alatti 1 másodpercen belül. Maximum 2 ívmásodperc periodikus hiba/csigá fordulat. A műszer alkalmas kell hogy legyen robot üzemmódban való működésre, legyen elektronikus periodikushiba-korrekción, valós idejű refrakció-korrekción, pozíció megőrzési képesség kikapcsolt állapotban stb. A teleszkóp minden tekintetben 21. századi színvonalon álljon. A műszerre minimum 5 év garanciát kértünk.

Az új 50 cm-es hegyhátsáli teleszkóp

Az épülő csillagvizsgálónál fordult a kocka. Távcső lesz, de hova helyezük el? Hogy az üzembe helyezési határidőt tartani tudjuk, 2004 végén nekiláttunk egy kisebb, letolható tetejű csillagvizsgáló építéséhez. A hosszú tél dacára az 5x8 méteres csillagvizsgáló elkészült, és benne a távcső üzembe helyezése is megtörtént.

Az építmény 40 négyzetméter alapterületű fémvázaz, kívül acél Lindab, belül fa borítással. A tetőszerkezetet 2 db 1500 kg terhelhetőségű vontató motor mozgatja. Az építményen belül egy 3x4 méteres fűthető, hőszigetelt szoba található, mely többek között a távcsövet vezérlő számítógépeknek is otthont ad. Az építési költségeket szponzorok és társadalmi munkások hathatós támogatásával az alapítvány finanszírozta.

Lassan, de biztosan elérkezett 2005. május 28-a, mely az alapítvány életében mindenképpen jelentős mérföldkő: felavattuk az új létesítményt!

Az esemény előtt a körmendi városháza dísztermében 11 csillagvizsgáló és csillagászati intézmény tartott egymásnak és a mintegy 80 főnyi amatőr- és szakcsillagásznak bemutatkozó előadást. A magyar, osztrák, szlovén, szlovák intézmények képviselői, vezetői a 15–20 perces „villámelőadások” alapján képet kaphattak egymás tevékenységéről.

A konferencián résztvevőket vendégül láttuk egy ebédre a körmendi Korona étteremben majd a helyi polgárőrség felvezetésével a kocsikaraván elindult a 6 km-re lévő Hegyhátsárra.

Az alapítvány birtokán mintegy 250 fős tömeg várt bennünket, ebből több mint 100 fő amatőrcsillagász volt, akik az ország különböző részéből érkeztek az avatásra. A helyi polgármester és országgyűlési képviselőink köszöntötték az egybegyűlteket. Tuboly Vince és jómagam bemutattuk az alapítványt és a csillagvizsgálót. Dán András elmondta a távcső elkészítésének történetét, majd az alapítvány alapító tagjai, kuratóriumi tagjai, valamint Molnár Lajos, Hegyhátsárról polgármestere közösen átvágták az ünnepi nemzeti színű szalagot. Takács László plébános áldása után a nagyközönség birtokba vette az új létesítményt.

A hivatalos avatás után baráti beszélgetések keretében konzultáltunk az új

műszerrel végezhető csillagászati észlelésekről, jövőbeni terveinkről, miközben Farkasréti György amatőrcsillagász csillagászati ihletésű zenei kompozícióit hallgathattuk élőben. Akik megvárták az est beálltát, belenézhetek az új műszerbe. Természetesen „klasszikusokat” nézegettünk. Az M57 központi csillaga azonnal jött közvetlen látással, 400x-os nagyítással.

A Hegyháti Csillagvizsgáló épülete

Ennek a műszernek az értéke igazából a CCD-észleléseknél fog megmutatkozni. Elindítottuk egy kamera beszerzését, melynek érzékelő felülete 24x24 mm. Addig ideiglenesen saját FLI CM9 kameránk lesz rá felszerelve.

Mindenkit szeretettel várunk a Hegyháti Csillagvizsgálóban észlelésre, előzetes egyeztetés után. Az MCSE tagjai térítésmentesen használhatják az új műszert.

Természetesen alapítványunk szívesen fogad el adományokat, támogatást, hiszen egy ilyen műszernek jelentős a fenntartási, üzemeltetési költsége.

HORVÁTH TIBOR–TUBOLY VINCE

Az új távcsőről és a Hegyháti Csillagvizsgáló Alapítványról a következő honlapon olvashatók információk:
www.observatory.hu

Meteor '05

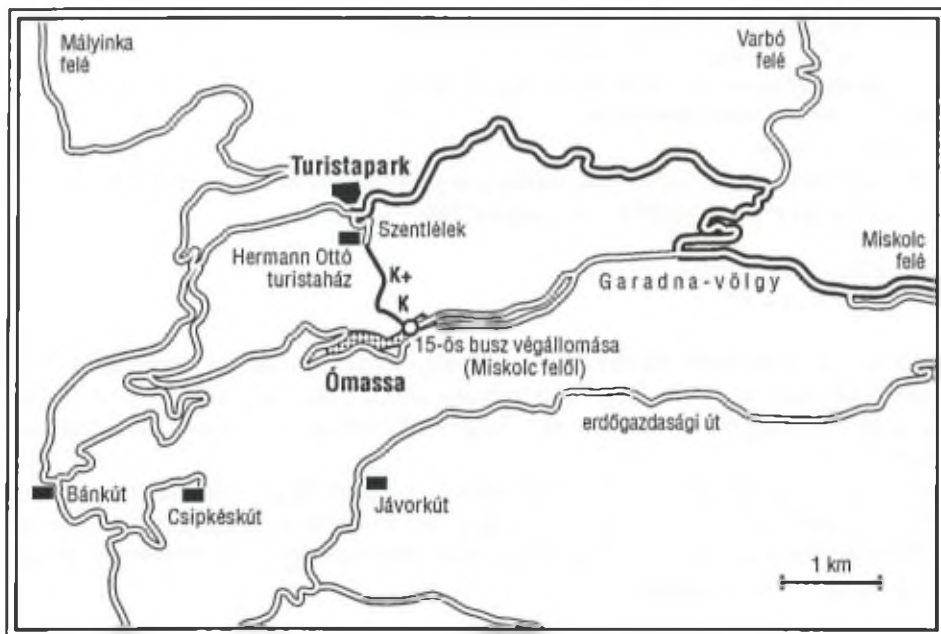
Távcsöves Találkozó

Szentlélek, Turistapark,
augusztus 4-7.

A rendezvénynek a 700 m tengerszint feletti magasságban található szentléleki Turistapark ad otthont (a Lillafüred-Bánkút műút mellett). Az autóval jól megközelíthető észlelőhelyen minden amatőrcsillagászt várunk egy kiadós közös észlelésre, távcsövesztelésre, tapasztalatcserére, a távcsövekkel, az amatőrcsillagászáttal foglalkozó előadásokra – minden korosztályból.

Az év legnagyobb amatőrcsillagász rendezvényén lehetőséget nyújtunk a távcső-építő amatőrök és a távcsöves vállalkozások bemutatkozására épp úgy, mint az észlelési eredmények megismertetésére, az ígéretes megfigyelőprogramok meghirdetésére. Az MCSE-fórumon megvitathatjuk a mozgalom ügyes-bajos dolgait. A találkozón szeretnénk minél több hazai készítésű asztrofotót bemutatni (akár hagyományos, akár digitális formában), továbbá lehetőséget nyújtani az érdekes távcsőépítési megoldások megismertetésére. Idén is levetítünk néhány érdekes filmdokumentumot, melyek mozgalmunk alapítója, Kulin György tevékenységéhez kapcsolódnak.

Programelőzetes

Augusztus 4., csütörtök

Érkezés: déltől folyamatosan

18:00 **TÁBORNITÓ, TÁJÉKOZTATÓK**

19:30 Szentlélektől Szentlélekig: Az amatőrmozgalom egy éve (Mizser Attila)

20:00 Tábori mozi

Augusztus 5., péntek

10:00 Kulin György és a távcsőépítő mozgalom (Mizser Attila)

10:30 A csillagászat a médiában (Orha Zoltán)

15:00 Felkészülés a napfogyatkozásokra (Kereszturi Ákos–Szabó Sándor)

16:00 Deep Impact – egy becsapódás eredményei (Sárneeczky Krisztián)

16:30 Sima leszállás a Titan felszínére (Kereszturi Ákos)

17:00 Újabb észlelések a Corona Borealis Obszervatóriumban (Kereszty Zsolt)

18:00 A Szendrői magán-csillagvizsgáló munkájáról (Szendrői Gábor)

20:00 Tábori mozi

Augusztus 6., szombat

10:00 Távcsöves fórum (levezető: Mizser Attila)

11:00 MCSE-fórum (levezető: Hegedüs Tibor)

12:00 Új csillagvizsgáló Hegyhátsálon (Horváth Tibor)

14:30 Csoportkép

15:00 Asztrobazár – Csillagászati Javak Vására

16:30 A miskolci Fényi Gyula Csillagvizsgáló (Jaczkó Imre)

17:15 A BART robottávcső (Hegedüs Tibor)

18:30 Távcsőgyártás a mesés Keleten (Szabó Sándor)

20:00 25 éves a magyar űrrepülés

20:00 Tábori mozi

21:00 Asztrofotó-show (kérjük amatőrtársainkat, hozzák el bemutatásra szánt anyagaikat akár digitális, akár hagyományos formában!)

Augusztus 7., vasárnap

10:00-tól Hazautazás.

Mit tud a távcsöved? Határmagnitúdó-vizsgálat Kovács István vezetésével. Tapasztalt változócsillag-észlelőnk vállalja, hogy „bevizsgálja” a jelentkezők távcsövének határfényességét a szentléleki égen. Előzetes jelentkezés a kovihome@freemail.hu címen.

Kié lehet ez a távcső? – tesz fel a kérdést az amatőrök a szentléleki táborokon. Érdemes „kitáblázni” a távcsöveket, vagyis legfontosabb műszaki paramétereiket, továbbá a tulajdonos nevét, elérhetőségét akár csak egy egyszerű, fóliázott papírlapon is kiragasztani a műszerre.

Hasznos tudnivalók

Részvételi díjak: napi háromszori étkezéssel, turistaházi szállással 14 000 Ft, tagoknak 11 000 Ft (hálózásokat hozni kell!), saját sátorban, napi háromszori étkezéssel 10 500 Ft, tagoknak 9000 Ft, saját sátor étkezés nélkül 2700 Ft/fő (tagoknak 1400 Ft/fő). Azok, akik nem kérnek étkezést, a helyszínen is befizethetik a részvételi díjat. Autó: egységesen 250 Ft/nap. Jelentkezés és további információk: Mizser Attila, tel. (70) 548-9124, E-mail: mcse@mcse.hu

MCSE-buszok. Gyalogosan érkező tagtársaink utazásának megkönnyítésére *augusztus 4-én* a Miskolc Tiszai Pu.-tól különbusszal visszük fel a résztvevőket. A különjárat 13:15-kor indul a pályaudvar elől. Az *augusztus 7-i hazautazást* ugyancsak különjáratral segítjük. A különjárat 10:00-kor indul a táborból. Különjáratunk díjtalanul igénybe vehető.

Parkolás. Az észlelőréten nem szabad parkolni – a hely a távcsöveknek és a sátraknak kell! Kérjük, vedd figyelembe a szervezők utasításait parkolási kérdésben (is)!

Ivóvíz, fürdés. A vízellátás jobb, mint Ágasváron, de Szentléleken sincs vezetékes víz, a Turistaparkot forrás látja el, ezért itt se folyasd a vizet feleslegesen! Tisztálkodásra a turistaszállás vizes helyiségeiben van lehetőség. A melegvíz-ellátáshoz szükséges zsetonok Franci kocsmájában kaphatók, kérjük azonban, hogy senki se vásárolja fel a zsetonokat – amint az néha-néha előfordul...

Aram. 220 V-os hálózat áll rendelkezésre – a szükséges hosszabbítókat, elosztókat mindenki hozza magával.

Háziállatok, kullancsok. Szentlélekre ne hozz kutyát – négy lábú barátainknak nem az erdőben van a helyük. Kullancsveszély a Bükkben is van, mint minden hegységünkben. A kullancs szakszerű eltávolításáról gondoskodunk – reméljük, nem lesz rá szükség.

Észlelőlámpa. Alkonyat után használj tompított, vörös fényű zseblámpát. Az erős fényű reflektorok zavarják a megfigyeléseket! Az észlelőréten csak valóban indokolt esetben használj erős fényt, használata előtt figyelmeztess a többieket.

Távcsövek. A csillagászati távcső nagy értékű műszer. Más távcsövet csak akkor használj, ha a tulajdonos engedélyezte. Ne csak a saját távcsövedre vigyázz – a másokéra is. A távcsövek épsége érdekében mindennemű labdajáték vagy bármely, a távcsöveket veszélyeztető, az észleléseket vagy mások pihenését zavaró cselekmény tilos!

Árusítás. A kereskedelmi tevékenységeket kérjük a szombat délutáni asztrobazár időszakára korlátozni (15:00–16:30).

Látnivalók. Táborhelyünk szűkebb és tágabb környezetében rengeteg a látnivaló (Lillafüred, Bükk-fennsík, Szalajka-völgy stb.).

Kellemes táborozást kívánnak a találkozó szervezői:
a Magyar Csillagászati Egyesület és az MCSE Miskolci Csoportja